

kirjaamo@metsakeskus.fi

28.08.2020
KSL/190/03.05.06/2020

Viite: Lausuntopyyntö 29.6.2020, 2461/09.00/2020
Maakuntahallitus 28.8.2020

LAUSUNTO KESKI-SUOMEN ALUEELLISEN METSÄOHJELMAN 2021-2025 LUONNOKSESTA

Keski-Suomen liitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Keski-Suomen alueellisen metsäohjelman 2021-2025 luonnoksesta.

Keski-Suomen metsäohjelman 2021-2025 tavoitteena on edistää metsien monipuolista ja kestävää käyttöä. Tämä toteuttaa Keski-Suomen strategian ja maakuntaohjelman tavoitteita metsien kestävästä hyödyntämisestä sekä luontoarvojen ja ilmastonmuutoksen huomioon ottamisesta metsien käytössä. Metsät liittyvät keskeisesti maakuntaohjelman biotalouskärkeen, mutta niillä on runsaasti yhtymäkohtia myös hyvinvointitalouteen, osaamistalouteen, matkailuun ja digitaalouteen. Näitä muita kärkiä voisi tunnistaa myös metsäohjelmassa. Aluerakenteeseen ja saavutettavuuteen liittyvät asiat ovat myös keskeisiä metsätalouden kannalta. Keski-Suomen maakuntahallitus on käsitellyt lausuntoa kokouksessaan 28.8.2020. Maakuntahallitus kiittää, että ohjelmaa on valmisteltu laajapohjaisessa yhteistyössä ja osallistamiseen on kiinnitetty erityistä huomiota.

Ohjelmaluonnoksessa mainitaan, että metsien merkitys tulee olemaan tärkeä myös koronakriisin jälkeen etenkin vientiteollisuuden ja työpaikkojen kautta. Tämä nousee varmasti esiin myös Keski-Suomen syksyllä 2020 valmistuvassa selviytymissuunnitelmassa, minkä laadintaa Keski-Suomen liitto koordinoi. Kilpailukyvyn rapautuminen ja koronan vaikutus esimerkiksi painopaperin kysynnän laskuun on kuitenkin ollut nopea ja on näkynyt karulla tavalla Keski-Suomessa tänäkin vuonna Säynätsalon ja Kaipolan laitosten sulkemisena, satojen työpaikkojen ja satojen miljoonien eurojen vientitulon menetyksenä. Siksi ohjelmassa tulee ottaa voimakkaampi rooli nykyisten työpaikkojen säilyttämiseksi ja uusien luomiseksi. Ohjelman tavoitteena on huolehtia, että Keski-Suomeen tuleville uusille investoinneille on hyvät mahdollisuudet, mutta tärkeää on huolehtia myös olemassa olevien investointien toiminnan jatkumisesta. Pohdinnan arvoinen näkökulma on myös maakunnan väestörakenteen ja sitä kautta metsänomistajuuden kehitys. Syksyllä 2020 käynnistyy Keski-Suomen uuden maakuntaohjelman laadinta ja metsillä tulee varmasti olemaan roolinsa myös siinä.

Metsien käytön kokonaiskestävyys ja sen suurimmat haasteet on tuotu hyvin esiin ohjelman tavoitetilassa. Ohjelmaluonnoksen metsäalan kehittämistavoitteissa ja toimenpiteissä luonnon monimuotoisuuteen ja vesiensuojeluun liittyvät toimenpiteet ovat kuitenkin melko kunnianhimmottomia ja nykyisten toimenpiteiden kaltaisia, minkä takia panostus ekologiseen kestävyysvoimaksi voi jäädä liian pieneksi. Sekapuustoisten metsien ja uudenlaisten metsänkäsittelymenetelmien hyödyt monimuotoisuudelle tunnetaan, mutta niiden vaikuttavuus riippuu toimenpiteiden mää-

ristä ja toteutumisesta. Ohjelmassa mainitaan lisäksi, että laajempaa maisematason suunnittelua voisi kehittää varsinkin isompien maanomistajien keskuudessa. Tämä olisi hyvä kehityssuunta tavoitteiden yhteensovittamiseksi. Ohjelmassa tulee tuoda metsäteollisuuden näkökulman lisäksi vahvemmin esiin myös muita, kuten esimerkiksi virkistyskäytön näkökulmia.

Ohjelmaluonnoksessa nostetaan esiin alempiasteisen tieverkon ja erityisesti yksityisteiden kunto. Alempiasteisen tieverkon lisäksi saavutettavuus ja koko liikenneverkon toimivuus laajemminkin vaikuttaa metsäalan taloudelliseen kannattavuuteen ja kilpailukykyyn. Metsäteollisuus toimialana käyttää laajasti koko väyläverkkoa. Pääväylät ovat kriittisiä mm. metsäteollisuuden vientituotteiden saamiseksi globaaleille markkinoille. Nämä asiat liittyvät keskeisesti myös valmisteilla olevan Keski-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteisiin.

Ohjelmaluonnoksessa koulutuksen näkökulma on melko kapea, keskittyen pääasiassa metsänkorjuuseen liittyviin osaamistarpeisiin. Uusiutuva, monipuolistuva metsätalous tarvitsee laajaa osaamista myös esimerkiksi digitalisaatiosta, kemiasta ja biologiasta. Jyväskylän yliopiston biologian koulutuksen lisäksi ympäristötiede omana pääaineenaan ja kemian ja kaupparakennusopinnot tarjoavat varmasti paljon mahdollisuuksia tulevaisuuden tarpeisiin. Kaupallistamis- ja liiketoimintaosaamisen kehittäminen erityisesti ketjun alkupäässä lienee tarpeellista samoin kuin uuden tietotekniikan DI koulutuksen tuomat mahdollisuudet digitaalisten palvelujen kehittämisessä. Eri koulutus- ja tutkimusalojen väliseen yhteistyöhön olisi myös hyvä panostaa, sillä innovaatioita luodaan usein yhdyspinnoilla. Metsäluonnon aineettomiin palveluihin liittyvät koulutukset, kuten luonto-opaskoulutus, voitaisiin myös nostaa esiin.

Uusista puupohjaisista tuotteista kehittämiskohteeksi on nostettu puurakentamisen lisääminen. Osaaminen ja uudet innovaatiot jäävät tässä kohtaa hieman kevyelle tarkastelulle. Ohjelmassa voisi nostaa esiin myös esimerkiksi VTT:n osaamisen puukuituihin liittyen ja puupohjaiset tekstiilikuidut, sekä öljypohjaisen muovin korvaamisen puupohjaisilla ratkaisuilla. Myös erilaiset antimikrobiaaliset yhdisteet ovat kehityksen alla esimerkiksi VTT:n, KSSH:n ja JAMK:n Sami & Samu -hankkeessa. Myös kiertotalous on sanana mainittu ohjelmassa, mutta toimenpiteisiin se ei ole päässyt mukaan. Kiertotalouden toiminta-ajatusten konkretisoiminen myös metsäpuolelle olisi tärkeää ja tähän liittyvää osaamista Keski-Suomesta jo löytyykin. Esimerkiksi metsien tuhkalannoitteiden merkittävää valmistusta tapahtuu Viitasaarella. Sille on kasvavaa kysyntää ja tarvetta sekä puun käyttöä lisäävien investointien edellytysten turvaamisessa että hiilinielujen kasvattamisessa. Uusien tuotteiden kehittämisen lisäksi myös erilaisten aineettomienkin palvelujen merkitys voi tulevaisuudessa kasvaa ja tämä olisi myös hyvä metsäohjelmassa tunnistaa.

Puurakentaminen on nostettu yhdeksi seurattavaksi teemaksi ohjelman aikana. Vastuu- ja rahoitajatahoina mainitaan SMK, JAMK, Poke ja MTK. Yhtenä mahdollisena rahoituslähteenä olisi hyvä tunnistaa esimerkiksi Ympäristöministeriö ja selvittää myös EU:sta suoraan haettavan rahoituksen mahdollisuuksia niin puurakentamisessa, kuin muussakin Metsäkeskuksen ja muiden toimijoiden kehittämishanketoiminnassa. Vaikka metsäohjelma onkin suunnattu ensisijaisesti metsänomistajille ja metsäammattilaisille, on etenkin puurakentamisen lisäämiseksi sitoutettava paljon muitakin toimijoita, kuten esimerkiksi kaavoittajat ja rakennusvalvonta mukaan kehitystyöhön. Keski-Suomen liitto olisi myös hyvä mainita yhteistyökumppanina, sillä metsäbiotalouden ja sitä kautta myös esimerkiksi puurakentamisen kehittäminen on yksi aluekehittämisen painopisteistä. Myös maakuntakaavan koko maakuntaa koskeva Uusiutuva energia -määräys ohjaa selvittämään puun hyödyntämismahdollisuuksia uusia alueita suunniteltaessa.

Ohjelmaluonnoksessa puuenergialla nähdään lisäysmahdollisuuksia etenkin turpeen käytön vähentämisen seurauksena. Metsäohjelman luonnoksessa arvioidaan, että metsähakkeen käyttö

Keski-Suomen voimalaitoksissa kasvasi 0,7 miljoonasta kuutiometristä noin yhteen miljoonaan kuutiometriin vuosittain. Turpeen käytön vähentämisen sosioekonomisia seurauksia tullaan käsittelemään Maakuntahallituksen 28.8.2020 kokouksessaan asettaman Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston ohjausryhmän työssä.

Metsäohjelman luonnoksessa on maininta mm. EU:n biodiversiteettistrategiasta ja LULUCF-asetuksesta, mutta niiden mahdollisista vaikutuksista metsien käyttöön ohjelma ei juurikaan ota kantaa. EU:n lainsäädännön arvaamattomuus on kuitenkin nostettu yhdeksi suurimmista riskeistä ohjelman toteuttamisessa. Euroopan komission biodiversiteettistrategiaehdotuksessa nostetaan metsät vahvasti esiin ilmastonmuutoksen hillinnän välineenä. Biodiversiteettistrategia nostaa esiin myös suojelualueiden lisäämisen, komission ehdotus tavoittelee vuoteen 2030 mennessä suojelualueiden verkostoa, joka kattaisi EU:n maapinta-alasta 30 %. Vaikka EU:lla ei ole yhteistä metsäpolitiikkaa on sekä Euroopan parlamentissa että komissiossa valmisteilla metsiin liittyviä strategisista linjauksia. Metsien ja puupohjaisten tuotteiden rooli erityisesti hiilivarastona tulee lisääntymään.

Vaikutusten arvioinnissa yhdeksi ohjelman toteutukseen liittyväksi riskiksi on tunnistettu ilmastonmuutoksen, monimuotoisuuden köyhtymisen ja metsien eri käyttömuotojen yhteensovittamisessa onnistuminen. Ohjelman toteuttamisessa yhteensovittamisessa onnistumiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta metsien käytön hyväksyttävyyttä ja kokonaiskestävyyttä vahvistuisivat. Yhtenä haasteena voi olla mm. ilmastokestävä metsätalous, jos ilmastonmuutoksen hillinnän nimissä metsien hoitoa ja hakkuuta lisäämällä vaarannetaan ekologisen kestävyyden parantaminen. Jos kokonaiskestävyyttä viedään aidosti eteenpäin, voidaan ohjelman avulla löytää metsäalan tulevaisuuden menestystekijät.

Lausunnon on valmistellut va. kehittämispäällikkö Outi Pakarinen, outi.pakarinen@keskisuomi.fi, 040 595 0018.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Pekka Hokkanen
vs. maakuntajohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.